

[HN.IHNED.CZ](#), 25.1.2007

Václav Hořejší:

Dejte vědcům jejich ministra

Předseda Akademie věd Václav Pačes před časem komentoval ([HN 27. 12. 2006](#)) názory prorektora Jihočeské univerzity Jana Zrzavého na organizaci české vědy ([HN 27. 9. 2006](#) a [14. 12. 2006](#)). Slova pana předsedy nemohu nekomentovat. A to i přesto, že je mi nemilé se svým nadřízeným nesouhlasit.

Ano, je to tak: méně je více

Překvapuje mě totiž, že předseda AV považuje za správný stav, kdy peníze na výzkum a vývoj tečou ve státním rozpočtu přes 22 poskytovatelů a kdy téměř každé ministerstvo podporuje nějaký vlastní resortní výzkum.

Není to totiž příklad žádoucí plurality, za kterou nás celý svět obdivuje, ale stav v jehož důsledku "u nás výzkum řídí i resorty, které nemají ani potuchy, oč vlastně jde, a své projekty považují za úspěšné prostě proto, že jednoduše nedokážou rozpoznat neúspěch," abych citoval slova Jana Zrzavého.

Rada pro výzkum a vývoj (RVV) sice hraje jakousi koordinační roli. Je to ale orgán slabý a jeho úloha je a vždy byla jen poradní. Obávám se, že nedávné převedení RVV z Úřadu vlády pod MŠMT povede k dalšímu oslabení tohoto nadresortního poradního orgánu (i když na druhé straně se zdá, že to přineslo kýžené změny na odborech MŠMT zabývajících se financováním výzkumu).

To, co opravdu potřebujeme, je silný a dostatečnými pravomocemi vybavený orgán pro výzkum, vývoj a vysoké školy na vládní úrovni. Bude-li se jmenovat "ministerstvo" nebo "rada", je celkem podružné. Předpokladem ovšem je, aby taková rada (ale spíše přece jen ministerstvo) byla vedená někým, kdo se v této problematice z vlastní úspěšné praxe vyzná, kdo se na této věci bude výrazně politicky profilovat a hlavně kdo bude mít opravdu velmi silný zájem něčeho dosáhnout.

Dosud to bývalo tak, že v čele RVV stál sice některý místopředseda vlády, který však měl na starosti ještě několik dalších nesouvisejících věcí...

Odmítavé reakce mnoha lidí z akademické sféry ke zřízení takového ministerstva vyplývají hlavně z obavy, že by si nový úřad monopolizoval veškeré financování vědy a že - slovy Václava Pačesa - "případné špatné rozhodnutí postihne celou vědu". To je asi pravda, ale není to jediný nutný model.

Bylo by žádoucí, kdyby takové ministerstvo především vytvářelo co nejlepší legislativní prostředí pro výzkum a vývoj, připravovalo dlouhodobé rozpočtové plány, zajišťovalo koordinaci velmi nákladných projektů, organizovalo efektivní vyhodnocování vědeckých výsledků a bylo schopno vyvozovat z takového hodnocení závěry.

Dobří necht' zůstanou

V žádném případě by nebylo nutné, aby se rušila samostatnost těch nejdůležitějších hráčů na poli vědy a výzkumu. AV totiž funguje jako poskytovatel dobře (i když by asi už zase bylo na čase podívat se podobně jako v roce 1993, jestli opravdu všechny ústavy jsou dostatečně dobré...). Podobně by se měla zachovat autonomie Grantové agentury ČR - ta

by ovšem měla rozdělovat mnohem větší část celkového dvaadvacetimiliardového koláče než dosud, a to na podporu především základního výzkumu.

Nově by měla vzniknout nějaká její sestra, Technologická agentura, která by namísto ministerstva průmyslu a obchodu podporovala aplikovaný výzkum a vývoj. Výzkum na vysokých školách by v tomto uspořádání mohl být financován přímo novým ministerstvem.

Dosavadní výzkumné instituce ostatních resortů by mohly být přiřčleněny k relevantním vysokým školám a jakýkoli speciální resortní výzkum by mohl být prováděn ad hoc na objednávku u existujících univerzitních nebo akademických pracovišť.

Autor, profesor imunologie, je ředitelem Ústavu molekulární genetiky AV ČR